

ความต้องการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นของนักศึกษาชาวไทยและนโยบายรัฐบาลญี่ปุ่นในการรับนักศึกษาต่างชาติ

ฮิโรนาเก โทมิตะ*
ทาโร โมจิซึกิ**

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษานโยบายเกี่ยวกับการรับนักศึกษาต่างชาติของรัฐบาลญี่ปุ่น 2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นของนักศึกษาชาวไทย 3. เพื่อเปรียบเทียบนโยบายของรัฐบาลญี่ปุ่นกับความต้องการของนักศึกษาชาวไทยว่าสอดคล้องกันหรือไม่ ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ซึ่งรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ผู้ให้ข้อมูลคือนักเรียนระดับมัธยมปลายและนักศึกษาระดับปริญญาตรีในประเทศไทยจำนวน 1,012 คน

จากการวิจัยพบว่านักศึกษาชาวไทยมีความต้องการหลายประการเกี่ยวกับการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่น แต่นโยบายรัฐบาลญี่ปุ่นบางประการยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาชาวไทย มีปัญหาหลักในการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นของนักศึกษาชาวไทยคือ 1. ค่าใช้จ่าย 2. ต้องมีความรู้ภาษาญี่ปุ่นก่อนเข้ามหาวิทยาลัย ด้านมาตรการสำหรับแก้ไขปัญหานี้ในการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นของนักศึกษาชาวไทยที่รัฐบาลญี่ปุ่นดำเนินการ ได้แก่ การสนับสนุนการเปิดหลักสูตรภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัย การจัดสรรทุนการศึกษา ระยะสั้นและระยะยาวเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

คำ

สำคัญ

การศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่น, นโยบายรัฐบาลญี่ปุ่นในการรับนักศึกษาต่างชาติ, ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นของนักศึกษาชาวไทย

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์, มหาวิทยาลัยโตไก, ที่อยู่: อาคารฟิสิกส์ ชั้น 3 ห้อง 301, ซอยสุขุมวิท 21, ถ.สุขุมวิท, คลองเตยเหนือ, วัฒนา, กรุงเทพฯ 10110, อีเมล : htomita@tokai.ac.jp

** ศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยโอซาก้า

Thai Students' Preferences in Studying Abroad in Japan and the Japanese Government's Policy on Accepting Foreign Students in Universities

Hironaka Tomita*
Taro Mochizuki**

Key words

Further study in Japan, Japanese government's policy on accepting foreign students, Thai students' opinions on studying in Japan

The purposes of this research were: 1. to examine the Japanese national government's policy on accepting foreign students in colleges and universities; 2. to explore Thai students' preferences for further studying in Japan; and 3. to decide whether the government's policy matches the preferences of Thai students. This research uses both documentary data and fieldwork data collected by using a questionnaire as a tool. The total number of subjects was 1,012, which were taken from senior high schools and undergraduate universities in Thailand.

Thai students' preferences in studying abroad in Japan vary indeed. However, the Japanese government's policy involves some points that do not meet the needs of Thai students. There seem to be the following problems. First, tuition fees and living costs are expensive, and second, foreign students are required to learn Japanese before entering the colleges and universities in Japan. The Japanese government has taken measures to solve these problems so far by providing colleges and universities with short- and long-term scholarships and English programs.

* Assistant Professor, Tokai University; address: Fico Place Building 3rd Floor Room 301, Sukhumvit 21, Wattana, Bangkok 10110 email : htomita@tokai.ac.jp

** Professor Dr. , Osaka University

1. บทนำ

องค์การสนับสนุนนักศึกษาแห่งประเทศไทย ญีปุ่น (2557) ระบุว่าในปี พ.ศ. 2557 มีนักศึกษาต่างชาติ¹ ที่ศึกษาอยู่ในประเทศญี่ปุ่นจำนวนทั้งหมด 184,155 คน ในจำนวนนี้มีนักศึกษาที่อยู่ในระดับอุดมศึกษา 107,761 คน โรงเรียนสอนภาษาญี่ปุ่น 44,970 คน โรงเรียนเฉพาะทาง 29,227 คน และแผนกสอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัย (Nihongo Bekka) 2,197 คน นักศึกษาต่างชาติที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ประเทศจีน 94,399 คน อันดับที่ 2 คือ ประเทศเวียดนาม 26,439 คน อันดับที่ 3 คือ ประเทศเกาหลีใต้ 15,777 คน ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 6 ซึ่งมีจำนวน 3,250 คน

เมื่อปีพ.ศ. 2551 รัฐบาลญี่ปุ่นได้ประกาศแผนรองรับนักศึกษาต่างชาติจำนวน 300,000 คน ภายในปี พ.ศ. 2563 ตั้งแต่ปีที่ประกาศ นักศึกษาชาวต่างชาติมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ผู้วิจัยมีประสบการณ์ทำงานที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นเป็นเวลา 8 ปี จากการสังเกตนักศึกษาชาวไทยที่ต้องการจะศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นหลายคน ผู้วิจัยพบว่า มีอุปสรรคหลายประการในการศึกษาต่อ ถึงแม้ว่ารัฐบาลญี่ปุ่นได้ออกนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาว่านโยบายของรัฐบาลญี่ปุ่นในการรับนักศึกษาต่างชาติสอดคล้องกับความต้องการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นของนักศึกษาชาวไทยหรือไม่ โดยใช้แบบสอบถาม คาดว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเกิดประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและมาตรการสนับสนุนแผนรองรับนักศึกษาต่างชาติจำนวน 300,000 คนภายในปี พ.ศ. 2563 ตามที่รัฐบาลญี่ปุ่นตั้งเป้าไว้

2. วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อศึกษานโยบายเกี่ยวกับการรับนักศึกษาต่างชาติของรัฐบาลญี่ปุ่น
- (2) เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นของนักศึกษาชาวไทย
- (3) เพื่อเปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างนโยบายของรัฐบาลญี่ปุ่นกับความต้องการของนักศึกษาชาวไทย

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายญี่ปุ่น ได้แก่ Sato (2546, 2-4) ซึ่งได้ระบุว่าในปี พ.ศ. 2444 รัฐบาลญี่ปุ่นได้ออกนโยบายเกี่ยวกับการรับนักศึกษาต่างชาติเป็นครั้งแรก โดยจำแนกนโยบายเกี่ยวกับการรับนักศึกษาต่างชาติเป็น 3 สมัย ได้แก่ สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 (2444 - 2488) สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (2489 - 2525) และสมัยหลังจากรัฐบาลญี่ปุ่นได้ประกาศแผนรองรับนักศึกษาต่างชาติ 100,000 คน (ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2526) ในสมัยที่ 1 ยังไม่มีนักศึกษาต่างชาติที่ได้รับทุนรัฐบาลญี่ปุ่น ในปีพ.ศ. 2497 ซึ่งอยู่ในสมัยที่ 2 รัฐบาลได้เริ่มโครงการให้ทุนการศึกษาของรัฐบาลญี่ปุ่น ทำให้ในปีพ.ศ. 2507 มีนักศึกษาต่างชาติที่ได้รับทุนการศึกษาจากรัฐบาลญี่ปุ่นจำนวนมากกว่า 3,000 คน ในปี พ.ศ. 2526 นายกรัฐมนตรี Yasuhiro Nakasone ได้ประกาศแผนรองรับนักศึกษาต่างชาติ 100,000 คน หลังจากนั้นรัฐบาลญี่ปุ่นได้ออกนโยบายเกี่ยวกับการรับนักศึกษาต่างชาติหลายฉบับ เช่น นโยบายการลดค่าเล่าเรียนสำหรับนักศึกษาที่ศึกษาต่อโดยใช้ทุนส่วนตัว การเพิ่มจำนวนทุนการศึกษาของรัฐบาลญี่ปุ่น และการจัดตั้งระบบสนับสนุนการศึกษาต่อระยะสั้น เป็นต้น

¹ นักศึกษาต่างชาติ หมายถึงชาวต่างชาติที่มีวีซ่าประเภทการศึกษาต่อต่างประเทศในวันที่ 1 พฤษภาคมของทุกปี ซึ่งวันที่ 1 พฤษภาคมเป็นวันที่รัฐบาลญี่ปุ่นนับจำนวนนักศึกษาต่างชาติ

ในปี พ.ศ. 2546 ประเทศญี่ปุ่นได้บรรลุเป้าหมายรับนักศึกษาต่างชาติ 100,000 คนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว วูวส์ (2556, 97-98) ได้กล่าวเหตุผลของการรับนักศึกษาต่างชาติจำนวน 300,000 คนว่า

1. จากการที่ประชากรวัย 18 ปีค่อยๆ ลดลงเป็นลำดับทำให้ญี่ปุ่นมีนักเรียนอยู่ในสถานศึกษาทั้งสิ้นประมาณ 3 ล้านคนเศษ ในจำนวนนี้มีนักศึกษาต่างชาติอยู่ประมาณ 3% เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษ เช่น เยอรมันมีนักศึกษาต่างชาติ 12.3% ของนักศึกษาทั้งหมด ฝรั่งเศส 11.9% หรือเมื่อพิจารณาจากประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษ เช่น อังกฤษ มีนักศึกษาต่างชาติ 25.1% ออสเตรเลีย 26.2% ดังนั้นถ้าญี่ปุ่นต้องการเพิ่มนักศึกษาต่างชาติเพื่อให้ได้ระดับเทียบเคียงประเทศที่ไม่ใช้ภาษาอังกฤษ ญี่ปุ่นต้องเพิ่มจำนวนนักศึกษาต่างชาติให้ได้ประมาณ 10% ซึ่งเท่ากับ 3 แสนคน

2. มีหลายสำนักได้ทำรายงานเสนอไว้ว่าตลาดของนักศึกษาต่างชาตินับวันจะเติบโตสูงขึ้นเรื่อยๆ และได้คาดการณ์ไว้ว่าภายในปี พ.ศ. 2558 จะมีนักศึกษาต่างชาติ 5 ล้านคน ภายในปี พ.ศ. 2568 มี 7 ล้านคน ญี่ปุ่นมีส่วนแบ่งการตลาดประมาณ 5% สมมุติว่าภายในปี พ.ศ. 2563 มีนักศึกษาต่างชาติทั่วโลกประมาณ 6 ล้านคน แสดงว่าญี่ปุ่นต้องการรับนักศึกษาต่างชาติให้ได้ประมาณ 3 แสนคน

3. ในโลกของธุรกิจญี่ปุ่นได้เล็งเห็นแล้วว่าเมื่อเยาวชนวัย 18 ปีค่อยๆ ลดน้อยลง แรงงานที่มีฝีมือก็จะลดน้อยลงไปด้วยจึงจำเป็นต้องมีการแรงงานขึ้นมาทดแทน การนำเข้าแรงงานในความหมายของญี่ปุ่นคือการนำเข้าเยาวชนจากที่ต่างๆ เข้ามาฝึกฝนอบรมให้การศึกษาในมหาวิทยาลัย

หลังจากนั้นจึงคัดกรองแรงงานจากกลุ่มนี้อีกครั้งจะพบว่าญี่ปุ่นต้องการแรงงานที่มีความสามารถในระดับสูงซึ่งหมายถึง นักศึกษาที่จบจากมหาวิทยาลัยในญี่ปุ่น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างเศรษฐกิจของญี่ปุ่นพบว่า ญี่ปุ่นมีธุรกิจกระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคเอเชีย ญี่ปุ่นจึงเห็นความสำคัญในการใช้ศักยภาพของนักศึกษาต่างชาติที่จบการศึกษาจากญี่ปุ่นไปทำประโยชน์ให้ธุรกิจของตนในต่างแดน

4. ญี่ปุ่นต้องการสร้างเครือข่ายของตนไปสู่ทั่วโลกโดยใช้นักศึกษาต่างชาติที่จบการศึกษาจากญี่ปุ่นเป็นตัวกลาง

ด้านสถานการณ์การศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นของชาวไทยในปี พ.ศ.2556 Yamamoto (2556, 5) ระบุว่าผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาของรัฐบาลญี่ปุ่นส่วนใหญ่ผ่านโดยการรับรองจากสถานทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย คณะที่มีผู้ได้รับทุนรัฐบาลญี่ปุ่นไปศึกษาต่อมากที่สุดคือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ สำหรับผู้ที่ศึกษาต่อโดยใช้ทุนส่วนตัวจะเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีมากที่สุดโดยคณะที่นิยมไปศึกษาต่อคือคณะพาณิชยศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะบริหารธุรกิจ ในระดับบัณฑิตวิทยาลัยคณะที่ผู้ศึกษาต่อโดยทุนส่วนตัวต้องการเข้าศึกษาต่อมากที่สุดคือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ อันดับต่อมาคือคณะบริหารธุรกิจ (MBA) นอกจากนี้ยังมีนักศึกษาที่ต้องการจะศึกษาต่อด้านการออกแบบในโรงเรียนวิชาชีพเฉพาะทางจำนวนมากเช่นกัน Yamamoto (2556, 8-12) กล่าวว่าอุปสรรคในการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นของชาวไทยมี 6 ประเด็น ได้แก่ 1. มีการกรอกใบสมัครหลายอย่างและซับซ้อน 2. การชำระค่าสมัครจากต่างประเทศมหาวิทยาลัยบางแห่งไม่รับการโอนเงินจากต่าง

ประเทศ 3. ผู้ที่สอบเพื่อศึกษาต่อในประเทศญี่ปุ่น (Examination for Japanese University Admission for International Students) มีจำนวนน้อยและมหาวิทยาลัยหลายแห่งไม่ได้ระบุคะแนนสอบว่าจำเป็นต้องมีเท่าไร 4. เวลาในการเตรียมตัวไปประเทศญี่ปุ่นไม่เพียงพอ เช่น เวลาในการขอวีซ่า เป็นต้น 5. คุณสมบัติของผู้สมัครในการสมัครเป็นนักเรียนต่างชาติมีข้อจำกัด 6. จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่มหาวิทยาลัยจะรับไม่ชัดเจน

4. ระเบียบวิธีวิจัย

ขอบเขตของงานวิจัยนี้ คือ นโยบายหลักที่สนับสนุน “แผนรองรับนักศึกษาต่างชาติจำนวน 300,000 คนภายในปี พ.ศ. 2563”

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นของนักศึกษาชาวไทย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นโดยให้เลือกตอบ 1-5 ตามมาตราวัดของลิเกิร์ต (Likert Scale) โดยทำการสำรวจระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคมปี พ.ศ. 2558

ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลที่ได้จากแบบสอบถามโดยการหาค่าเฉลี่ยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับมัธยมปลายและนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวนทั้งสิ้น 1,012 คน ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับการศึกษา

ม.4	ม.5	ม.6	ป.ตรี ปี 1	ป.ตรี ปี 2	ป.ตรี ปี 3	ป.ตรี ปี 4	ไม่ระบุ	รวม
351	272	7	87	105	50	11	129	1,012

ตารางที่ 2 สายที่เรียน

สายศิลป์	สายวิทย์	ไม่ระบุ	รวม
186	628	198	1,012

ตารางที่ 3 ประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่น

มี	ไม่มี	ไม่ระบุ	รวม
521	478	13	1,012

ตารางที่ 4 ความสนใจศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่น

สนใจ	ไม่สนใจ	ไม่ระบุ	รวม
697	232	83	1,012

5. ผลการวิจัย

5.1 นโยบายรัฐบาลญี่ปุ่นในการรับนักศึกษาต่างชาติ

ในปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลญี่ปุ่นได้ประกาศแผนรองรับนักศึกษาต่างชาติจำนวน 300,000 คนภายในปี พ.ศ. 2563 และกำหนดนโยบายหลัก 5 ข้อ ได้แก่

(1) การชักชวนให้นักศึกษาต่างชาติศึกษาต่อที่ประเทศญี่ปุ่นและจัดทำระบบบริการครบวงจรในที่เดียว (One Stop Service)

รัฐบาลญี่ปุ่นและองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันเผยแพร่วัฒนธรรมญี่ปุ่นขยายการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสนใจศึกษาต่อที่ประเทศญี่ปุ่นโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมสังคมและการศึกษาเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศญี่ปุ่น

- การตั้งศูนย์กลางการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพิ่มโดยอาศัยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศเพื่อการขยายการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นให้ทั่วถึงในประเทศต่างๆ

- การให้ข้อมูลของมหาวิทยาลัยต่างๆ และการจัดงานแนะแนวศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่น

- สถานทูตญี่ปุ่นประจำประเทศต่างๆ สำนักงานองค์การของรัฐและสำนักงานของมหาวิทยาลัยที่อยู่ต่างประเทศร่วมมือกันให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อและให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาต่างชาติซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกในการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่น ผู้ที่สนใจศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่น

สามารถหาข้อมูลและดำเนินการสมัครได้ในที่เดียวกันซึ่งเป็นบริการแบบ One Stop Service

- เพิ่มประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ โดยร่วมมือกับโครงการ Visit Japan Campaign²

(2) การปรับปรุงวิธีการสมัครและกระบวนการการสอบเข้าเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยและการเดินทางเข้าประเทศญี่ปุ่น

รัฐบาลญี่ปุ่นปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อให้นักศึกษาต่างชาติที่สนใจศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นสามารถดำเนินการในเรื่องต่างๆ ตั้งแต่การหาข้อมูลมหาวิทยาลัยจนถึงการได้รับใบตอบรับให้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรวมถึงการจองห้องพัก นอกจากนี้รัฐบาลญี่ปุ่นได้พิจารณากฎระเบียบการเข้าประเทศญี่ปุ่นเพื่อให้นักศึกษาต่างชาติดำเนินการสะดวกมากขึ้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยโดยเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์

- การสร้างระบบเพื่อให้นักศึกษาต่างชาติได้รับอนุมัติให้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยก่อนเดินทางเข้าประเทศญี่ปุ่น เช่น การปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบเกี่ยวกับการสอบ EJU การสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น TOEFL และ IELTS รวมทั้งการดำเนินการอื่นๆ เช่น หอพักและทุนการศึกษาที่ได้ก่อนไปประเทศญี่ปุ่น

- การสนับสนุนการเปิดสำนักงานของมหาวิทยาลัยญี่ปุ่นในต่างประเทศเพื่อรับนักศึกษาต่างชาติเพิ่ม และส่งเสริมการสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยของประเทศญี่ปุ่นกับต่างประเทศ

² โครงการนี้ เป็นโครงการของกระทรวงที่ดินและคมนาคมของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งได้เริ่มเมื่อปี พ.ศ.2546 เพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาประเทศญี่ปุ่น

- การปรับปรุงเอกสารในการขอวีซ่านักเรียนให้ง่ายขึ้น และลดระยะเวลาการพิจารณาการขอวีซ่า

(3) การส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นสากล

รัฐบาลญี่ปุ่นสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรภาษาอังกฤษ สร้างความเป็นสากลให้กับมหาวิทยาลัย เพื่อให้ให้นักศึกษาต่างชาติหันมาสนใจศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยของประเทศญี่ปุ่น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- การคัดเลือกมหาวิทยาลัย 30³ แห่งเพื่อเป็นศูนย์กลางของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศญี่ปุ่นที่มีความเป็นสากล

- การสร้างหลักสูตรภาษาอังกฤษเพิ่มเติม

- การส่งเสริมกิจกรรมระหว่างประเทศ เช่น กิจกรรมแลกเปลี่ยน ระบบการโอนหน่วยกิต การเปิดหลักสูตรภาคฤดูร้อน (Summer School) เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของมหาวิทยาลัยให้มากขึ้น

- การจ้างอาจารย์ชาวต่างประเทศเพิ่มเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษา

- การส่งเสริมการรับนักศึกษาต่างชาติในเดือนกันยายนเพื่อสอดคล้องกับช่วงการเข้ามหาวิทยาลัยของต่างประเทศ และทำให้การส่งนักศึกษาชาวญี่ปุ่นศึกษาต่อต่างประเทศ ทำได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

- การก่อตั้งศูนย์รับนักศึกษาต่างชาติและสร้างระบบในการรับนักศึกษาต่างชาติโดยความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่ายในมหาวิทยาลัย

- การให้ความสนับสนุนแก่มหาวิทยาลัยที่ดำเนินการสู่ความเป็นสากลอย่างจริงจัง

(4) การเตรียมความพร้อมด้านอำนวยความสะดวก

รัฐบาลญี่ปุ่นส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยสร้างระบบที่เหมาะสมเพื่อนักศึกษาต่างชาติไม่ต้องกังวลในการศึกษาที่ประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งพยายามทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนโดยการช่วยเหลือและสนับสนุนจากบริษัทและชุมชนรอบๆ มหาวิทยาลัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ให้มหาวิทยาลัยร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมหอพักให้แก่ักศึกษาต่างชาติที่อยู่ในประเทศญี่ปุ่นในระยะเวลาไม่ถึง 1 ปี

- ปรับแก้ระบบทุนการศึกษารัฐบาลญี่ปุ่นและทุนการศึกษาขององค์การสนับสนุนนักศึกษาแห่งประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นทุนสำหรับนักศึกษาต่างชาติที่ไปเรียนด้วยทุนส่วนตัว

- การสนับสนุนกิจกรรมแลกเปลี่ยนระหว่างนักศึกษาต่างชาติกับชุมชนและบริษัทต่างๆ

- การตั้งแผนกสอนภาษาญี่ปุ่นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาต่างชาติขณะอาศัยอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่น

- การส่งเสริมสนับสนุนและให้คำปรึกษาในการใช้ชีวิตประจำวันแก่นักศึกษาต่างชาติและครอบครัว

(5) การส่งเสริมให้สถานประกอบการต่างๆ รับนักศึกษาต่างชาติเข้าทำงานหลังสำเร็จการศึกษา

³ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ที่เริ่มโครงการ Global 30 ปรากฏว่า ณ ปี พ.ศ. 2554 มีมหาวิทยาลัย 13 แห่งที่ได้รับการคัดเลือกคือ Tohoku, Tsukuba, Tokyo, Nagoya, Kyoto, Osaka, Kyusyu, Keio, Sophia, Waseda, Meiji, Doshisya, Ritsumeikan อย่างไรก็ตาม ณ ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนรูปแบบใหม่เป็น Super Global University กล่าวคือกระทรวงศึกษาของญี่ปุ่นได้จัดระเบียบการคัดเลือก Global University ใหม่ โดยในปี พ.ศ. 2557 ได้คัดเลือกมหาวิทยาลัย 37 แห่งให้มีสถานะเป็น Super Global University เพื่อทำวิจัยในระดับนานาชาติและเพื่อสร้างให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก

รัฐบาลญี่ปุ่นร่วมมือกับองค์กรในภาคอุตสาหกรรมเพื่อสนับสนุนให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถทำงานต่อในประเทศญี่ปุ่น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- การสนับสนุนการหางานของนักศึกษาต่างชาติ
- การสนับสนุนการหางานหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำธุรกิจส่วนตัว
- การส่งเสริมการสร้างระบบรับนักศึกษาต่างชาติของบริษัท
- การพิจารณาภาระเบียดเบียนของวิชาชีพประเภททำงานและขยายเวลาในการอยู่ในประเทศญี่ปุ่นเพื่อหางาน
- การสนับสนุนการก่อตั้งชมรมศิษย์เก่าและการช่วยเหลือสมาคมศิษย์เก่าประเทศญี่ปุ่นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากประเทศญี่ปุ่นให้แน่นแฟ้นมากขึ้น

5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นของนักศึกษาชาวไทย

จากตารางที่ 4 ทำให้ทราบว่าผู้ที่ตอบว่าสนใจศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นมีจำนวน 697 คน คิดเป็นร้อยละ 68.8 และในจำนวนนี้มีผู้ที่สนใจเข้าหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น 226 คนและหลักสูตรภาษาอังกฤษ 320 คนดังตารางที่ 5

5.2.1 จำนวนผู้ที่สนใจหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 5 สนใจหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นหรือภาษาอังกฤษ

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาอังกฤษ	ทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษ
226	320	151

ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่สนใจศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นต้องการเข้าหลักสูตรภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาญี่ปุ่นเนื่องจากหลักสูตรภาษาอังกฤษช่วยลดภาระของนักศึกษาต่างชาติกับการที่ต้องเสียเวลาเรียนภาษาญี่ปุ่น หากพิจารณาการสนับสนุนให้มีการเปิดหลักสูตรภาษาอังกฤษ อาจกล่าวได้ว่านโยบายนี้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาชาวไทย ดังนั้นหากภาควิชาต่างๆ มีหลักสูตรภาษาอังกฤษจะทำให้มหาวิทยาลัยนั้นๆ มีโอกาสรับนักศึกษาชาวไทยเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนไม่น้อยที่สนใจเข้าศึกษาในหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น ผู้วิจัยคิดว่ามหาวิทยาลัยควรดูแลหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นควบคู่ไปกับการพยายามเปิดหลักสูตรภาษาอังกฤษ

5.2.2 ปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกสถานที่เรียน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนมาตราค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อคำถาม โดยใช้สูตรคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้นดังต่อไปนี้

$5-1/5 = 0.80$ ซึ่งสามารถแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- 1.00-1.80 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 1.81-2.60 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 2.61-3.40 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 3.41-4.20 หมายถึง เห็นด้วย
- 4.21-5.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 6 ปัจจัยสำคัญในการเลือกสถานที่เรียน

ปัจจัยสำคัญ	คะแนนเฉลี่ย / 5.00
ทุนการศึกษา, การลดค่าเล่าเรียน (4)	4.27
เนื้อหาหลักสูตรของคณะ สาขาวิชา (X)	4.21
ความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน (4)	4.13
ข้อมูลของโรงเรียน (รัฐบาลหรือเอกชน, ค่าเล่าเรียน) (1)	4.09
มีหอพักหรือไม่ (4)	3.98
ความคิดเห็นของผู้ปกครองและญาติ (X)	3.81
มีหลักสูตรภาษาอังกฤษหรือไม่ (3)	3.59
มีเพื่อนในโรงเรียนหรือไม่ (X)	3.51
มีสำนักงานของโรงเรียนนั้นในประเทศไทยหรือไม่ (2)	3.39
อันดับโลกของโรงเรียน (3)	3.31
ชื่อเสียงของโรงเรียน (1)	3.28

ผู้วิจัยจำแนกคำถามแต่ละข้อที่เป็นปัจจัยในการเลือกสถานที่เรียนว่าข้อใดเกี่ยวข้องกับนโยบายหลักในหัวข้อ 5.1

ผลการวิจัยพบว่าสิ่งที่นักศึกษาชาวไทยให้ความสำคัญในการเลือกสถานที่เรียนมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ “ทุนการศึกษา การลดค่าเล่าเรียน” “เนื้อหาหลักสูตรของคณะสาขาวิชา” และ “ความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน” ในทางกลับกัน สิ่งที่มีความสำคัญน้อยในการเลือกสถานที่เรียน คือ “อันดับโลกของโรงเรียน” และ “ชื่อเสียงของโรงเรียน”

5.2.3 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาชาวไทยสนใจศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นมากขึ้น

สำหรับปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาชาวไทยสนใจศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นมากขึ้น พบว่าหัวข้อที่นักศึกษาชาวไทยให้ความสำคัญมากที่สุด คือ “ควรมีทุนการศึกษาก่อนที่จะไปเรียนที่ประเทศญี่ปุ่น” ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยสำคัญในการเลือกสถานที่เรียน ลำดับต่อมา คือ “ควรมีการโอนหน่วยกิต” และ “ควรมีหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยเพื่อศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่น”

ตารางที่ 7 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาชาวไทยสนใจศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นมากขึ้น

ปัจจัยสำคัญ	คะแนนเฉลี่ย/5.00
ควรมีทุนการศึกษาก่อนที่จะไปเรียนที่ประเทศญี่ปุ่น (4)	3.96
ควรมีการโอนหน่วยกิต (เช่นปี 1-2 เรียนที่ไทย ปี 3-4 เรียนที่ญี่ปุ่น เป็นต้น) (3)	3.91
ควรมีหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยเพื่อศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่น (1)	3.87
ควรมีการแนะนำนักศึกษาให้กับบริษัทญี่ปุ่นหลังสำเร็จการศึกษา (5)	3.85
ควรมีการจัดสอบเข้าในประเทศไทย (2)	3.76
ควรจัดงานแนะแนวศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นบ่อยครั้ง (1)	3.66
ควรมีหลักสูตรภาษาอังกฤษมากกว่าปัจจุบัน (3)	3.52
ควรมีแผนพับแนะนำสถาบันเป็นภาษาไทย (X)	3.49

5.3 การเปรียบเทียบนโยบายของรัฐบาลญี่ปุ่นและความต้องการของนักศึกษาชาวไทย

ผู้วิจัยจำแนกคำถามแต่ละข้อที่เป็นปัจจัยในการเลือกสถานที่เรียนและปัจจัยที่ทำให้สนใจศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นว่าข้อใดเกี่ยวข้องกับนโยบายใดในหัวข้อ 5.1 โดยอ้างอิงตารางที่ 6 และ 7 เป็นหลัก ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

(1) การชักชวนให้นักศึกษาต่างชาติศึกษาต่อที่ประเทศญี่ปุ่นและจัดทำระบบการบริการครบวงจรในที่เดียว (One Stop Service)

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่านักศึกษาชาวไทยเลือกสถานที่เรียนโดยพิจารณาจากข้อมูลของโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.09) และจากตารางที่ 7 นักศึกษาชาวไทยเห็นด้วยว่า “ควรมีหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยเพื่อศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่น”

(ค่าเฉลี่ย 3.87) และ “ควรจัดงานแนะแนวศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นบ่อยครั้ง” (ค่าเฉลี่ย 3.66)

ในปัจจุบันนี้มีงานแนะแนวศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นหลายครั้ง รวมทั้งมีสำนักงานของมหาวิทยาลัยประเทศญี่ปุ่นจำนวนมากกว่า 35 แห่ง⁴ ในประเทศไทย นักศึกษาชาวไทยสามารถสอบถามเรื่องการศึกษต่อมหาวิทยาลัยได้ที่สำนักงานเหล่านี้ ในปี พ.ศ. 2557 ได้ก่อตั้งองค์กร JUN-Thai (Japanese University Network in Thailand)⁵ ซึ่งมีมหาวิทยาลัยที่มีสำนักงานในประเทศไทยร่วมมือกันสนับสนุนให้นักศึกษาชาวไทยหันไปศึกษาต่อที่ประเทศญี่ปุ่น กล่าวได้ว่าในประเทศไทยมีระบบการบริการครบวงจรในที่เดียว (One Stop Service) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว รวมทั้งเมื่อปี พ.ศ. 2557 มีโครงการ Nihongo Partners⁶ จัดขึ้นใน

⁴ อ้างอิงจากเว็บไซต์ขององค์การส่งเสริมวิชาการแห่งประเทศญี่ปุ่น <http://jsps-th.org/>

⁵ ก่อตั้งในปี พ.ศ.2557 สมาชิกต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่มีสำนักงานในประเทศไทย

⁶ Nihongo Partners เป็นโครงการของกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น โดยมีเจแปนฟาวน์เดชั่นเป็นผู้ดำเนินการ โครงการนี้มีจุดประสงค์เพื่อส่งชาวญี่ปุ่นในทุกสาขาอาชีพมาทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยครูภาษาญี่ปุ่นชาวไทย เพื่อให้การเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดูรายละเอียดได้ที่ <http://jfap.jp/partner/index/>

ประเทศไทย โครงการนี้รัฐบาลญี่ปุ่นได้ส่งครูสอนภาษาญี่ปุ่นไปตามโรงเรียนต่างๆ ที่ขาดแคลนเพื่อขยายการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นให้ทั่วถึงในประเทศไทยทำให้สามารถเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่นและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศญี่ปุ่นได้ จึงกล่าวได้ว่านโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาชาวไทย

(2) การแก้ไขระบบในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย วิธีการเข้ามหาวิทยาลัยและการเข้าประเทศญี่ปุ่น

จากตารางที่ 7 นักศึกษาชาวไทยเห็นด้วยว่า “ควรมีการจัดสอบเข้าในประเทศไทย” (ค่าเฉลี่ย 3.76)

ในปัจจุบันเริ่มมีมหาวิทยาลัยที่จัดสอบเข้าในประเทศไทยแล้วแต่ยังมีเรื่องที่ต้องแก้ไขหลายประเด็นในการสมัครสอบ ดังที่ Yamamoto (2556, 8-12) ระบุอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ได้แก่ “1. มีการกรอกใบสมัครหลายอย่างและซับซ้อน 2. การชำระค่าสมัครจากต่างประเทศ มหาวิทยาลัยบางแห่งไม่รับการโอนเงินจากต่างประเทศ 3. ผู้ที่สอบเพื่อศึกษาต่อในประเทศญี่ปุ่น (Examination for Japanese University Admission for International Students) มีจำนวนน้อยและมหาวิทยาลัยหลายแห่งไม่ได้รับคะแนนสอบที่จำเป็นต้องมีเท่าไร” มหาวิทยาลัยในประเทศญี่ปุ่นพยายามแก้ไขปรับปรุงระบบสอบเข้าแต่ยังไม่บรรลุผล เนื่องจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเป็นเรื่องที่มีรายละเอียดซับซ้อน และต้องมีความยุติธรรมเท่าเทียมกันระหว่างผู้ที่สอบในต่างประเทศและในประเทศญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยยังไม่มี ความมั่นใจในการรับรองความยุติธรรมในส่วนนี้ ดังนั้นมหาวิทยาลัยต่างๆ จึงยังต้องใช้เวลาอีกระยะในการปรับปรุงระบบ จึงกล่าวได้ว่านโยบาย

ดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาชาวไทย

สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเข้าประเทศญี่ปุ่น นักศึกษาต่างชาติยังต้องเตรียมเอกสารหลายอย่างในการขอวีซ่าประเภทการศึกษาต่อต่างประเทศ และช่วงที่ทราบผลการพิจารณาวีซ่าประเภทการศึกษาต่อต่างประเทศนั้นมักใกล้กับวันเปิดภาคเรียนทำให้นักศึกษาไม่มีเวลาพอที่จะเตรียมตัวเดินทางไปประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเด็นที่กระทรวงยุติธรรมและกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม การกีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ควรร่วมมือกันเพื่อบรรลุปเป้าหมายจำนวนนักศึกษาต่างชาติ จึงกล่าวได้ว่านโยบายดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาชาวไทย

(3) การส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นสากล

จากตารางที่ 5 ซึ่งแสดงจำนวนผู้ที่สนใจหลักสูตรภาษาอังกฤษและตารางที่ 7 ในหัวข้อ “ควรมีหลักสูตรภาษาอังกฤษมากกว่าปัจจุบัน” (ค่าเฉลี่ย 3.52) สามารถสรุปได้ว่านักศึกษาชาวไทยมีความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรภาษาอังกฤษมากกว่าหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น รัฐบาลญี่ปุ่นสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรภาษาอังกฤษ โดยกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม การกีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2557, 46) ระบุจำนวนมหาวิทยาลัยและคณะที่มีหลักสูตรภาษาอังกฤษในประเทศไทยญี่ปุ่นว่า “เมื่อปีพ.ศ. 2551 มีหลักสูตรภาษาอังกฤษในระดับปริญญาตรีจำนวน 8 คณะใน 7 มหาวิทยาลัย และในระดับบัณฑิตวิทยาลัยจำนวน 139 คณะใน 73 มหาวิทยาลัย ต่อมาปี พ.ศ. 2555 มีหลักสูตรภาษาอังกฤษในระดับปริญญาตรีจำนวน 36 คณะใน 20 มหาวิทยาลัย และในระดับบัณฑิตวิทยาลัยจำนวน 200 คณะใน 88 มหาวิทยาลัย”

แสดงให้เห็นว่าจำนวนหลักสูตรภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งจำนวนอาจารย์ชาวต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม การกีฬาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(2557)ระบุว่า “ในปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนอาจารย์ชาวต่างประเทศ 5,875 คน ต่อมาปี พ.ศ. 2557 มีจำนวน 7,290 คน” จึงกล่าวได้ว่านโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาชาวไทย อย่างไรก็ตาม สำหรับการเทียบโอนหน่วยกิตที่มีความต้องการสูง (ค่าเฉลี่ย 3.91) นั้น ยังมีมหาวิทยาลัยที่มีระบบการโอนหน่วยกิตน้อย เนื่องจากเนื้อหาและจำนวนหน่วยกิตของวิชาต่างๆ ไม่เท่ากัน เช่น ประเทศญี่ปุ่นไม่มีวิชาที่มี 3 หน่วยกิต มีแต่ 1, 2 และ 4 หน่วยกิต มหาวิทยาลัยประเทศญี่ปุ่นจึงยังไม่พร้อมในการรับนักศึกษาต่อเนื่อง⁷

(4) การเตรียมความพร้อมด้านอำนวยความสะดวก

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่านักศึกษาชาวไทยเลือกสถานที่เรียนโดยพิจารณาจากมีทุนการศึกษา, การลดค่าเล่าเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.27) ความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน (ค่าเฉลี่ย 4.13) หอพัก (ค่าเฉลี่ย 3.98) และจากตารางที่ 7 นักศึกษาชาวไทยเห็นด้วยว่า “ควรมีทุกการศึกษาก่อนที่จะไปเรียนที่ประเทศญี่ปุ่น” (ค่าเฉลี่ย 3.96)

นักศึกษาชาวไทยต้องการทุนการศึกษาเป็นพิเศษ จากประสบการณ์ของผู้วิจัย ผู้ที่สนใจศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นส่วนใหญ่มักสอบถามเรื่องทุนการศึกษา ในประเทศญี่ปุ่นมีทุนการศึกษามากมายแต่ยังประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงในประเทศไทย ในสถานการณ์ของประเทศญี่ปุ่น

จำนวนนักศึกษาชาวญี่ปุ่นกำลังลดลงตามลำดับ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเอกชนถ้าไม่รับนักศึกษาต่างชาติเพิ่มจะทำให้มหาวิทยาลัยนั้นๆ อยู่ลำบากหรืออาจปิดตัวลงได้ มหาวิทยาลัยญี่ปุ่นควรทำการแก้ไขระบบการให้ทุนการศึกษาเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาชาวไทย ส่วนเรื่องหอพัก มหาวิทยาลัยบางแห่งมีหอพักสำหรับนักศึกษาต่างชาติแต่จำนวนยังไม่มากพอ นอกจากนี้ ในประเทศญี่ปุ่นมหาวิทยาลัยที่มีสถาบันศึกษาภาษาญี่ปุ่นยังมีน้อย⁸ รัฐบาลญี่ปุ่นและมหาวิทยาลัยต่างๆ กำลังดำเนินการอยู่อย่างเต็มที่จึงกล่าวได้ว่านโยบายดังกล่าวสอดคล้องแต่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษาชาวไทย

(5) การส่งเสริมให้สถานประกอบการต่างๆ รับนักศึกษาต่างชาติเข้าทำงานหลังสำเร็จการศึกษา

จากตารางที่ 7 นักศึกษาชาวไทยเห็นว่า “ควรมีการแนะนำนักศึกษาให้กับบริษัทญี่ปุ่นหลังสำเร็จการศึกษา” (ค่าเฉลี่ย 3.85)

การสำรวจของกระทรวงเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม (2558, 4) ระบุว่า “ผู้ที่จบหลักสูตรภาษาอังกฤษมีความลำบากในการทำงานในบริษัทญี่ปุ่นเนื่องจากมีความรู้ภาษาญี่ปุ่นน้อย โอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์กับชาวญี่ปุ่นและสังคมน้อยกว่าผู้ที่จบหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น” และวูงส์ (2556, 97-98) ได้กล่าวมาว่า “เมื่อเยาวชนวัย 18 ปีค่อยๆ ลดน้อยลง แรงงานที่มีฝีมือก็จะลดน้อยลงไปด้วย จึงจำเป็นต้องการแรงงานขึ้นมามาทดแทน” ก็คือจำนวนประชากรชาวญี่ปุ่นน้อยลงทำให้บริษัทญี่ปุ่นต้องการแรงงานต่างชาติในอนาคต แต่จากการ

⁷ นักศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง นักศึกษาชาวไทยที่เรียนมหาวิทยาลัยในระดับชั้นปีที่ 1 และ 2 ในประเทศไทยและต้องการโอนหน่วยกิตเพื่อไปศึกษาต่อมหาวิทยาลัยในระดับชั้นปีที่ 3 และ 4 ในประเทศญี่ปุ่น

⁸ สมาคมมหาวิทยาลัยเอกชนของประเทศญี่ปุ่นระบุว่า “ในปีพ.ศ.2555 มหาวิทยาลัยเอกชนที่มีแผนกสอนภาษาญี่ปุ่น (Nihongo Bekka) จำนวน 74 แห่ง

สำรวจของกระทรวงเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม อาจกล่าวได้ว่า ในปัจจุบันนี้บริษัทญี่ปุ่นยังต้องการ คนต่างชาติที่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่นและเข้าใจ วัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษาชาวไทยสนใจเข้าหลักสูตรภาษาอังกฤษ มากกว่าภาษาญี่ปุ่น รวมทั้งรัฐบาลญี่ปุ่นก็สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรภาษาอังกฤษ แต่บริษัทญี่ปุ่นต้องการนักศึกษาต่างชาติที่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่น นักศึกษาชาวไทยสนใจทำงานใน บริษัทญี่ปุ่นแต่บริษัทญี่ปุ่นยังไม่พร้อมรับนักศึกษา ต่างชาติมากนัก ยังมีการขัดแย้งกันอยู่ จึงกล่าวได้ว่านโยบายดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาชาวไทย

6. สรุปและข้อเสนอแนะ

ปี พ.ศ. 2551 มีนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทยญี่ปุ่นจำนวน 123,829 คนและหลังจาก รัฐบาลญี่ปุ่นได้ประกาศแผนรองรับนักศึกษา

ต่างชาติจำนวน 300,000 คนภายในปี พ.ศ. 2563 นั้นมีนักศึกษาต่างชาติในประเทศญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ จนถึงปัจจุบันมีนักศึกษาต่างชาติ 184,155 คน ถือว่านโยบายรัฐบาลญี่ปุ่นดำเนินการ มาถูกทางระดับหนึ่ง รัฐบาลญี่ปุ่นได้ดำเนินกิจกรรม ต่างๆ อย่างจริงจัง รวมทั้งมหาวิทยาลัยในประเทศ ญี่ปุ่นได้ร่วมมือกับรัฐบาลญี่ปุ่นในการพยายาม ปรับปรุงระบบการรับนักศึกษาต่างชาติมาโดยตลอด

ผู้วิจัยได้ศึกษานโยบายเกี่ยวกับการรับ นักศึกษาต่างชาติและได้สำรวจความต้องการ เกี่ยวกับการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นของนักศึกษา ชาวไทย ซึ่งสามารถสรุปได้ว่านโยบายที่นักศึกษา ชาวไทยต้องการคือ (1) – (5) ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม นโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา ชาวไทยคือ (1) และ (3) นโยบายที่ยังไม่สอดคล้อง กับความต้องการคือ (2) และ (5) ส่วนนโยบาย (4) ถือว่าสอดคล้องแต่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ ของนักศึกษาชาวไทย

ตารางที่ 8 สรุปการเปรียบเทียบนโยบายรัฐบาลญี่ปุ่นกับความต้องการของนักศึกษาชาวไทย

นโยบาย	ผลสรุป
1. การชักชวนให้นักศึกษาต่างชาติศึกษาต่อที่ประเทศญี่ปุ่น และจัดทำระบบการบริการครบวงจรในที่เดียว (One Stop Service)	สอดคล้องกับความต้องการ
2. การแก้ไขระบบในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย วิธีการเข้า มหาวิทยาลัยและการเข้าประเทศญี่ปุ่น	ไม่สอดคล้องกับความต้องการ
3. การส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นสากล	สอดคล้องกับความต้องการ
4. การเตรียมความพร้อมด้านอำนวยความสะดวก	สอดคล้องแต่ยังไม่เพียงพอต่อความ ต้องการ
5. การส่งเสริมให้สถานประกอบการต่างๆ รับนักศึกษา ต่างชาติเข้าทำงานหลังสำเร็จการศึกษา	ไม่สอดคล้องกับความต้องการ

นโยบายที่รัฐบาลญี่ปุ่นควรเร่งดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาชาวไทย คือ “การแก้ไขระบบในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย วิธีการเข้ามหาวิทยาลัยและการเข้าประเทศญี่ปุ่น” “การเตรียมความพร้อมด้านอำนวยความสะดวก” และ “การส่งเสริมให้สถานประกอบการต่างๆ รับนักศึกษาต่างชาติเข้าทำงานหลังสำเร็จการศึกษา”

สำหรับ “การเตรียมความพร้อมด้านอำนวยความสะดวก” นั้นมีความสำคัญมากที่สุดต่อนักศึกษาชาวไทยในการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่น ในประเทศญี่ปุ่นมีทุนการศึกษาจำนวนมากแต่ข้อมูลทุนการศึกษายังไม่ทั่วถึง นักศึกษาชาวไทยยังต้องการข้อมูลเกี่ยวกับทุนการศึกษาเป็นอย่างมาก มหาวิทยาลัย องค์กรรัฐหรือเอกชนและบริษัทที่มีทุนการศึกษาควรประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงยิ่งขึ้น ส่วน “การส่งเสริมให้สถานประกอบการต่างๆ รับนักศึกษาต่างชาติเข้าทำงานหลังสำเร็จการศึกษา” นั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าภาคการศึกษาและภาคอุตสาหกรรมควรร่วมมือกันมากกว่านี้ เช่น เมื่อมีงานแนะแนวศึกษาต่อควรจะมีงานแนะนำอาชีพและบริษัท (Job Fair) ควบคู่กัน ถ้าร่วมมือกัน

เช่นนี้ได้จะทำให้ให้นักศึกษามองอนาคตของตนเองได้ชัดเจนขึ้น รัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดงานแนะแนวศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยหลายครั้งแต่ยังมีการร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมน้อย มหาวิทยาลัยต่างๆ ควรหาแนวทางในการร่วมมือกับบริษัท เช่น ทุนการศึกษาและการวิจัยร่วม เป็นต้น ในประเทศญี่ปุ่นมีบริษัทที่ต้องการรับคนต่างชาติเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาในการรับคนต่างชาติอยู่มาก อาทิ การขอใบอนุญาตทำงาน เป็นต้น

7. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาชาวไทยเท่านั้น ผู้วิจัยคิดว่าควรมีการสำรวจลักษณะเดียวกันในประเทศอื่นๆ ด้วย เพื่อทราบปัจจัยสำคัญในการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่น และการเลือกสถานที่เรียนของนักศึกษาชาติอื่น เพื่อเปรียบเทียบความต้องการที่เหมือนหรือต่างกันของนักศึกษาชาวต่างชาติ ซึ่งจะประกอบขึ้นต่อการกำหนดนโยบาย และตอบสนองต่อมาตรการสนับสนุนแผนรองรับนักศึกษาต่างชาติจำนวน 300,000 คน ภายในปีพ.ศ. 2563 ที่รัฐบาลญี่ปุ่นตั้งเป้าไว้

เอกสารอ้างอิง

วรินทร์ วุจจ์. (2556). *โลกาภิวัตน์กับการปฏิรูปมหาวิทยาลัยของญี่ปุ่น* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Federation of Japanese Private Colleges and Universities Association (2555) Retrieved from http://www.shidai-rengoukai.jp/s_courses/#search

G30 Symposium Report. (2557). *Internationalizing Japanese Universities: The Global 30 Experience*. Kyusyu University.

Japan Society for the Promotion of Science Bangkok. (2558). Retrieved from <http://jsps-th.org/>

- Japan Student Services Organization. (2558). Gaikokujin Ryugakusei Zaiseki Jyokyo Tyosa Kekka [Result of an Annual survey of International Students in Japan 2014]. Japan Student Services Organization, Japan. Retrieved from http://www.jasso.go.jp/statistics/intl_student/ichiran.html
- Ministry of Economy, Trade and Industry. (2557). Gaikokujin Ryugakusei no Syusyoku oyobi Teityaku. Jyokyo ni Kansuru Tyosa [Survey about the Finding employment and Fixation Situation of foreign students]. Ministry of Economy, Trade and Industry, Japan. Retrieved from http://www.meti.go.jp/policy/economy/jinzai/global/pdf/H26_ryugakusei_gaiyou.pdf
- Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology. (2557). Daigaku ni okeru Kyoiku Naiyou nado no Kaikaku Jyoukyou nitsuite [about the reform situation such as the education contents in the university]. Retrieved from http://www.mext.go.jp/a_menu/koutou/daigaku/04052801/1353488.htm
- Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology. (2553). Wagakuni no Ryugakusei Seido no gaiyo [Outline of the foreign students system in Japan]. Retrieved from http://www.mext.go.jp/component/a_menu/education/detail/_ics-Files/afldfile/2011/12/12/1286521_4.pdf
- The Japan Foundation. (2558). Retrieved from http://www.jfbkk.or.th/index_th.php
- 山本剛. (2556). 「タイの学生から見た日本留学の障壁」ウェブマガジン『留学生交流』Vol.38. Retrieved from <http://www.jasso.go.jp/about/documents/201405yamamotogo.pdf>

